

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi polji. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 13.

V Ljubljani, 1. julija 1878.

Tečaj XVIII.

Zgodovinski obrazci. *)

Avstrijska ljudstva v starodavnih časih.

Pred dvema in še več tisoč leti naša ljuba občna domovina, Avstrija, nij bila taka, kakor je sedaj. Takrat je bilo obdelanega polja le malo, ni bilo še drevja z zlahtnim ovočjem obloženega, po solnčnih holmih ni še rastel vinski ters. Nij bilo ne železnic, niti ne drugih zložnih cestá, pa tudi ne velicih mest in obljudenih vasi. Podnebje je bilo bolj merzlo in mokro, polje je rodilo le nekaj ječmena, ovsá, prosa i. t. d. Bili pa so povsod velikanski gozdi, po katerih so se klatili medvedje, volkovi in druge dereče živali, a po zelenih tratah so se pasle čede goved in nekaterih drugih domačih žival.

Kteri so bili prvobitni stanovalci v naših krajih, je pač težko gotovo določiti, a to je gotovo, da so vže v starodavnih časih ljudje tukaj stanovali, priča tega je orodje izkopano v raznih krajih. Kakor navadno vso najstarejšo zgodovino osrednje Evrope, tako tudi ločimo avstrijsko zgodovino v kamnito, bronovo in železno dobo. Ljudje v prvi dobi niso še znali porabljeti rud, narejali so si orodje in orožje iz kamenja in

*) Ljudski učitelj naj tudi po selskih šolah podučuje v zgodovini, pa kako? Po slovenskih berilih imamo premalo zgodovine, da bi s tem zadostevali postavnim tirjatvam. — Deželni šolski svet je priporočal „Zgodovino avstrijsko-ogerske monarhije“, sp. Janko Kersnik, založ. Matica slovenska, in tudi sklenil kupiti nad 100 iztisov te knjige. Ta zgodovina je prišla v drugem popravljenem natisu na svitlo. — To bi tedaj priporočali učiteljem, da si iz nje odbirajo tvarino. — Učitelj na selski šoli nam je poslal nekaj zgodovinskih obrazcev, katere si je za svojo porabo sestavil po raznih knjigah, naj več pa po „Kersniku“. Te tedaj podajamo svojim čitateljem. — Novega ni v njih, mi samo rečemo: Pojdi, stori tudi ti tako!

kosti. Nekateri teh so imeli svoja stanovanja ob bregovih jezer, ali pa tudi na koleh v sredi jezer. Ostanke takih staveb izkopujejo tudi na Ljubljanskem močvirju, dobro četert ure od Iga, kjer je nekdanje jezero stalo. Še le pozneje, ko je človek poznal rudo porabljeni, in si je omislil režeče orodje, si je upal zmagovito v boj zoper divjo naravo, a tudi zoper svojega sobrata. — Še le kake 300 let pred Kristusom, ko so prišli z Rimci v dotiko, so ljudje začeli po naših krajih železo izdelovati, in to je prenaradilo vse življenje tamošnjih ljudi. (Ne gre pa tukaj misliti, da so bile te dobe strogo ločene med sabo, a najverjetnejše je doba segala v dobo, tam kjer je bilo več občevanje in promet, so ljudje tudi prej znali razne umetnosti. Tako je bilo v vseh časih, saj so tudi še dandanes kraji med nami, kjer kmet nima železnega cveka pri vozu i. dr.)

Kdo so bili prvi stanovalci v Avstriji v tako zvani kamnitni dobi je težko razsoditi, a v bronovi dobi nahajamo Slovane med Vislo in Dneprom, pa tudi v pokrajinah današnje Avstrije, to nam pričajo ostanki po grobeh. Zgodovinsko je pa tudi, da so okoli leta 350—336 Keltje napadali Slovane v podonavskih okrajinah in jih zaterli ali nazaj potisnili k svojim soplemenikom za Karpatske gore. Verjetno je pa tudi, da jih je nekaj ostalo tu v bolj samotnih krajih, od kod bi namreč prišla slovenska imena, ki jih nahajamo po Istri in Dalmaciji?

Keltje ali Vlahi so bili velik indo-evropski rod, ki se je okoli l. 1600 pr. K. naselil v zapadni Evropi. Kedar je bila njih dežela preveč obljudena, šli so v sosedne dežele in posamezne čete so se razširjale na jugu do onkraj Save in Drave. Tako so prišli na Laškem v dotiko z Rimci a na vzhodu s Slovani vzlasti od l. 350—336, ko so po mnogoletnih kervavih bojih Slovane premagali. Od tedaj nahajamo Vlahe pod imenom „Skordiščanov“ v pokrajinah med Donavo, Savo in Drino. — Na Českem je stanovalo keltsko pleme, Bojev, po katerih se ta dežela imenuje Böhmen. — V goratih krajih današnjega Štirskega, Koroškega in južnega Solnograškega so stanovali Tavriščani. Na Kranjskem so stanovali Japodje, na Goriškem in Friulskem pa Karni in Veneti. Ob bregovih Jadranskega morja do Balkana in srednje Donave so stanovali Ilirci, njih narodnost se ne da na tanko določiti. Berž ko ne so bili zelo pomešani s Slovani, še bolj verjetno je, da so bili jadranski slovanskim Venetom ob Donavi v rodu, a kdo ve to gotovo?

(Dalje prih.)

P o ž e n č a n .

Človek se trudi in stara, in starega popušča mladina, popušča družina; peša mu telo, slabi duh, skerbi ga smert, straši sodnja pravica. V takem slutji je „Žalosten starček“ zapel jo že l. 1857 št. 62 tako, da na dotično ponavljano vprašanje sproti odgovarja pesnik: